החוג לאמנות התיאטרון
הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה וזוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

תיאטרון האוניברסיטה

הפקת מסלול מצטיינים במשחק
בשיתוף
התכנית למצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה

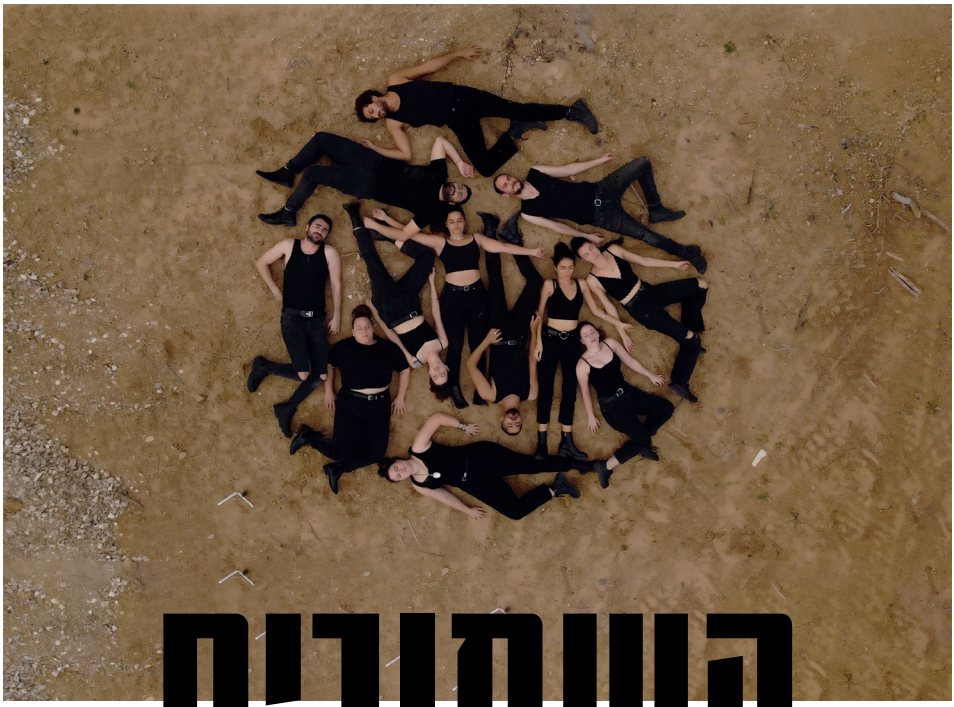

השחורים

מאת **ז'אן ז'נה** תרגום **דורון תבורי** נוסח הצגה, בימוי ועריכה מוזיקלית **מתן אמסלם**

~ תיאטרון האוניברסיטה ~

שחקני.ות "השחורים"

מחזור תשפ"ג

בסיל אבו ג'בל

ורד איזנקוט

שקד אלדן

לירן ביטון

חנא ביראך

יובל חי

וואאל חמדון

לבונה טויטו

עביר לאון

ראמא נסראללה

עדן ראבוס

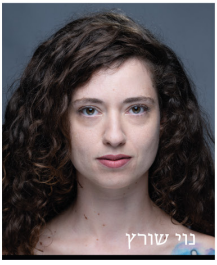
נוי שורץ

תיאטרון האוניברסיטה מציג:

הפקת מסלול מצטיינים במשחק

השחורים

מאת: **ז'אן ז'נה**

תרגום: **דורון תבורי**

בימוי, נוסח הצגה ועריכה מוזיקאלית: **מתן אמסלם**

בעיצוב תלמידות התכנית למצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:

תפאורה: **יובל אנקונינה**

תלבושות: **נויה איוה סלושני**

תאורה: **מאיה לוין**

הדרכת טקסט: **ענת זמשטייגמן**

מתאמת אינטימיות: **ערגה יערי**

בהשתתפות תלמידי.ות מסלול מצטיינים במשחק שנה ד':

ארשיבאל - **חנא ביראך**

דיוף - **לירן ביטון**

נז' - **יובל חי**

ווילאז' - **וואאל חמדון**

בובו - **עביר לאון**

פליסיטה - **עדן ראבוס***

וורטו - **ראמא נסראללה**

המלכה - **בסיל אבו ג'בל**

המיסיונר - **לבונה טויטו**

המשרת - **ורד איזנקוט**

המושל - **נוי שורץ**

השופט - **שקד אלדן**

הפקה וניהול הצגה: **נועה שור**

עוזר במאי וניהול הצגה: **יונתן קובנסקי**

ההפקה מועלית בתמיכת קרן לאונרד שך ז"ל

* תלמיד מסלול מצטיינים במשחק שנה ג'

צוות ההפקה:

ניהול ייצור תלבושות: **לוקאס ליברמן**
ניהול תאורה: **רז פלצ'י**
ע. ניהול ייצור תפאורה: **יובל גרינשטיין**
ע. ניהול ייצור תלבושות: **נעה ששון מזרחי**
ע. תאורה: **יובל כהן**
הפעלת תאורה: **את'אר פלאח, ניבי בן חנניה**
הפעלת סאונד: **סיון פולק, דנה פרקש**
צוות טכני וסדרנות:**לינוי סוסן, אופיר הלל פולק**

ציור תפאורה: **לירון רוטמן**
ייעוץ אביזרים: **נרקיס אלבה**

עריכת תוכנייה: **יונתן קובנסקי**
צילום תמונת שער: **אדם אבידן**
עיצוב כרזה: **מתן אמסלם**
צילומי סטילס ופורטרטים: **תמי שחם**

ייעוץ סאונד: **גיא הלוי**
תכנות סאונד: **עודד רוסלר, יונתן גורפיל**
הקמת תאורה: **אלכס נוחם**

תודות:
הגן הבוטני אוניברסיטת תל אביב
תודה לדני זהבי ולנועה פלג
תודה מיוחדת לפרופ' נורית יערי ופרופ' אופירה הניג

רצועות סאונד:

1. ***Alamala***, Hataah, Richárd Kovács, 2014.
2. ***Etoile Polaire (North Star)***, Philip Glass, 1977.
3. ***Waltzes, Op.64: No. 1, Molto vivace in D-Flat Major "Minute Waltz"***, Frédéric Chopin, Vitaly Margulis, 1847.
4. ***Five Years***, David Bowie, 1972.
5. ***Why Keep On Breaking My Heart***, Nina Simone, 1966.

בכל ערב מקיימת חבורת פושעים טקס שחזור של מעשה הפשע שביצעו - רצח. תמיד בתום הטקס נגזר עונשם - גם הוא רצח. הערב נכנס למרחב הטקסי ללא הכנה מוקדמת המושג "אהבה", שמשבש את דרכי הפעולה ונקודות המבט, ומאלץ את המשתתפים לפרק את זהותם ולהרכיבה מחדש. זהו תיאטרון פיזי המורכב מדימויי-קצוות: החריג מול המקובל, הפראי מול המבוית, המופרך מול המציאותי, המופשט מול הקונקרטי - השחור מול הלבן.

ז'אן ז'נה

מתוך סקירה על ז'אן ז'נה שהתפרסמה ב-MAKO נאווה 06/07/2020

ז'אן ז'נה (Jean Genet), 1910-1986, היה סופר, מחזאי ומשורר צרפתי, נחשב למורד ואנרכיסט קיצוני (כבר בנערותו הוא נתפס בגניבה ונשלח למוסד לעבריינות). מהר מאוד הוא עזב את פריז, עיר מולדתו, והחל לשוטט ברחבי אירופה כשהוא מכלכל את עצמו מקיבוץ נדבות, משירות צבאי ומזנות. ב-1491 הוא נתפס בעת גניבה ונשלח למאסר ארוך. כלוא במאסרו, החל ז'נה לכתוב את ספרו הראשון – ***המדונה של הפרחים***. בהמשך כתב רומנים נוספים ומחזות, בהם ***השחורים***.

האמנות של ז'נה היא טרנספורמציה של זהות האדם; ממצב בו האדם משחק ב"לשחק תפקיד", למצב בו הוא מגלה ומבסס את זהותו הפנימית דרך ההסתכנות מביקור במחוזות הבדידות. נטילת הסיכון כשלעצמה אינה חשובה כמו טקס המעבר וההשתנות ממצב למצב. תחושת ההוויה של האדם מתערערת תכופות, אם על ידי החברה, הערכים והנורמות המיוצגים בה, ואם האופן בו אנו מגיבים לתפקידים שאנו ואחרים נדרשים לשחק. תפקידים אלו הם חליפות הנתפרות על ידי החברה, מהונדסות ומקודדות בקפידה להתאים את זהותנו להתנהגות מוסדית כזאת או אחרת, וברוח אופנת הסנקציה החברתית תקופתית. ז'נה רואה תפקידים אלו כמגבילים את חופש הפרט – חונקים את היצירתיות והבידול. לדעת ז'נה חברה כזאת היא חברה בורגנית תקועה המחקה ולא ממציאה. לכן הוא מעודד ומאיץ גיבוריו למצב של מטמורפוזה (שינוי צורה) יצרנית ויצירתית.

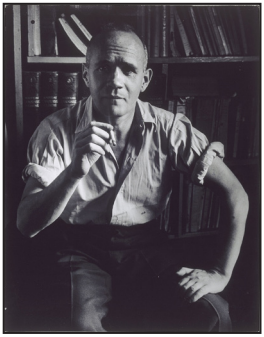

Jean Genet assis, tenant une cigarette

Photo Brassai 1948 (c)

אבל מה זה שחור? וקודם כל, באיזה צבע זה?

מתן אמסלם - במאי

הרומן שלי עם ז'נה החל בגיל נעוריי כשהצעתי לביים מחזה מוזר אחד, שקוראים לו ***השחורים***, בכיתה יב' במגמת התיאטרון. אולי צדקו המורים, כשמנעו ממני לביים אותו, למרות שבמשך חודשים רבים התעקשתי דרך שיחות אישיות, מיילים, טלפונים - אך כלום לא עזר.

קראתי את כל הרומנים של ז'נה, המחזות, השירה - בקריאה הראשונה כולם היו סבוכים ואקלקטים, מלאי מציאויות סותרות, סיטואציות משונות ופיוטיות מורבידית שלא הרפתה ממני במהלך שנים ארוכות. הייתי אובססיבי לכותב המשונה הזה, ועוד יותר לסיפור חייו.

חיכיתי להזדמנות הנכונה לביים את ז'נה, שאוכל להביט בו מנקודת מבט בוגרת יותר, ואולי כשתחושת ה"חריג" שנשאתי עמי - תהיה קלה לעיבוד ותוכל להפוך מסיפור אישי ליצירת אמנות.

ז'נה כתב את המחזה ***השחורים*** בקונטקסט מאוד ברור, השחור אצלו לא היה רק דימוי כי אם ביטוי ממשי ללהקת שחקנים שצבע עורם שחור, וכך הוא פירק את משמעות הגזע לדימויים, סיטואציות, רצונות ופעולות. במלאכת החשיבה על הגרסה שלנו, נאלצתי להתמודד עם השאלה - אז מי הם השחורים שלנו, באיזה קונטקסט אנחנו פועלים? או כפי שז'נה כותב בפתיחת המחזה - "אבל מה זה שחור? וקודם כל, באיזה צבע זה?" (תרגום: דורון תבורי).

בראש ובראשונה, מעבר למעטפת הגזע שז'נה ניסה לייצר במחזה, יש עימות ברור. עימות בין שני קצוות - השחור והלבן. שני ניגודים חריפים, שהקיום של שניהם מקבל תוקף רק אם השני קיים. אין שחור בלי לבן, ולהיפך. בקריאה שלי את המחזה, כשנטרלתי את סוגיית הגזע ופיתחתי את שאלת העימות, גיליתי שהשחור והלבן משנים את פניהם, הם וורסטיליים ומשנים זהויות ותפקידים. הם כמו זיקיות - מתאימים עצמם כדי להגן על הקיום שלהם. ובכל זאת, האם יש אפור?

המאבק המתמיד בשמירה על הסטריאוטיפ, בונה פרופיל מטריד של חברה שמטפחת את הסטריאוטיפ הזה עד זוב דם. ככל שהשחור יותר שחור, כך הלבן יותר לבן ולהיפך. זהו מאבק שמצריך קורבנות, ובמרחב הזה - ככל שיש יותר קורבנות, מה טוב. איך מתנהל עולם בו המושג "אהבה" נתפס כמרד?

ז'נה כותב מחזה מפותל מאוד, פיוטי ומורכב. מלהטט בבניית מציאות אחת, וביד אמן בונה אחרת. התעתוע הזה היווה עבורנו כלי מרכזי בפענוח הסיטואציות בחדר חזרות. זיהינו את רגעי השבר, והפכנו אותם לפעולה. המציאות שמגיעה לאחר מכן - יכולה לסתור או להחריף את זאת שהייתה לפניה. זה שילוב קטסטרופלי של מציאויות, כן, גם של תיאטרון, שמסרב לתפוס צד או להכריע: שחור, או לבן?

אם הייתי כותב מדריך צפייה למה שאתם.ן הולכים.ות לצפות בו הערב, הייתי מבקש שתצברו חוויות ותאזינו לתמונות.

על מחזאי חריג

יונתן קובנסקי - עוזר במאי

בעוד רגע, שנים-עשר שחקנים ושחקניות יעמדו וישחקו לפניך. אבל לפני כן, ארצה לקחת אותך להתחלה... כשנכנסנו לחדר החזרות בפעם הראשונה שאלתי את עצמי בסקרנות- "מי או מה אראה על הבמה?", ותוך- כדי התהליך האמנותי ראיתי קצוות רבים: ראיתי את החריג ואת המקובל; ראיתי את החייתי ואת האנושי; ראיתי אותי ואותך; ראיתי את השחור וראיתי את הלבן.

קצוות. הם אלו שליוו את ז'אן ז'נה, מחזאי השחורים (אשר פורסם בשנת 1958, ועלה לראשונה ב- Lutèce de Théâtre שבצרפת בשנת 1959), לאורך חייו- המתח הזה בין ילד שהיה תלמיד מצטיין, לבין ילד שהיה גונב וברח; בין חייו בכלא לבין חייו כנווד- כך יצא שנסיבות החיים השפיעו על יצירותיו של ז'נה ועל אופי כתיבתו הייחודי.

מלבד היותו מחזאי, ז'נה גם היה סופר ומשורר מצליח, ולאורך שנות פעילותו הוא "זכה" בליגת אוהדים מרשימה בה נמנו פבלו פיקאסו, ז'אן-פול סארטר וז'אן קוקטו. הוא גם נחשב על-ידי רבים לאחת מדמויות המפתח בז'אנר הקרוי תיאטרון האבסורד.[1]

בילדותו, הוזנח ז'נה על-ידי אמו ונמסר למספר משפחות אומנה ברחבי צרפת. הוא אומנם היה תלמיד מוצלח, אך בחר למרוד ולגנוב באופן שיטתי. דווקא בזמן שנתפס ונשלח לכלא, שם "בילה" שנים רבות מחייו, הוא החל לכתוב. כתביו לאורך השנים מתארים את תקופת מעצרו כנער; את מסעותיו כנווד ברחבי אירופה (מתוארים בנובלה ***יומנו של גנב***); את גנבותיו וגם את חוויותיו מהתקופה בה היה זונה ממין זכר (מתוארות ברומן ***המדונה של הפרחים***).

כשנשאל ז'נה באחד מראיונותיו "מהי מטרתו בחיים ואם בכלל יש לו כזאת?", הוא השיב במילה אחת- "לשכוח".[2]

הייתי רוצה לבקש ממך, לרגע קצר, לשכוח מטירוף היום-יום ולהתמסר לטקסט העוצמתי שכתב ז'אן ז'נה, לעולם המופלא שיצר ממנו מתן אמסלם הבמאי ולאסתטיקה על הבמה. חוויה יוצאת דופן צפויה לך.

---

1 מיכאל קרולין, ***המדונה של הפרחחים***, Mako גאווה' 07.08.2020
https://www.mako.co.il/pride-culture/the_faggots/Article-c0e548de885c371027.htm

2 הוברט פיכטה, "אני אוהב להיות מוקע", ***הו!- כתב עת לספרות*** 9 (2013), עמ' 159-148.

אדמה רעועה

יובל אנקונינה - מעצבת התפאורה

כשקראתי את המחזה לראשונה, הרגשתי כי חוויית המציאות הנוכחית שלי מתעתעת, וגם אם אני חושבת שאני מבינה מה מתרחש במחזה, הקרקע נשמטת תחת רגליי. האם מה שקורה הוא אמיתי או לא? מי מדבר עכשיו? הדמות או השחקן? איפה נגמרת ההצגה ואיפה מתחילה המציאות? האם הטקסט הזה נאמר עכשיו בפעם הראשונה?

מצרפת סקיצה, ממש מתחילת הדרך, שהביעה עבורי את התחושה הזו:

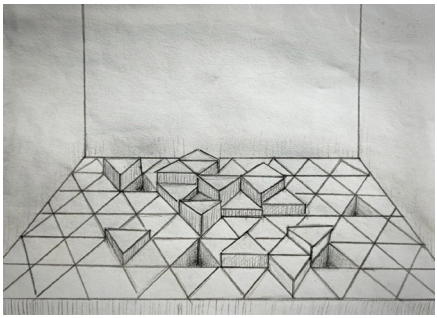

רצינו ליצור מרחב שהוא איננו מקום ספציפי שהקהל עלול לזהות מחיי היום-יום. חלל שלאו-דווקא יסביר את נסיבות המקום, אלא פסיפס המורכב מביטויים חזותיים של חוויות, תחושות ודימויים שעלו בנו. העלילה עצמה מתבססת במידה רבה על חוש הדמיון של השחקנים והצופים והדבר נכון גם לגבי המקום בו העלילה מתרחשת. מרחב שמאפשר הרכבה ופירוק, בנייה והתפוררות. מרחב שמאפשר טקסיות, מאפשר צפייה ושיפוט. הדבר הוביל אותנו לשאול- כיצד אנו צופים?; התשובות לשאלה זו עוררו בנו אי-נוחות אותה נשמח לחלוק עמכם, הצופים.

"להיות שחור" בשבילי זאת חוויית חיים. להימצא במצב תמידי של הישרדות. זו התחושה הזו שצופים בי כל הזמן ומחכים שאתנהג באופן מסוים. "להיות שחור" מבחינתי זו החוויה של חוסר בחירה. ההכרח לצוד. לעצום עיניים ועדיין לראות דמויות בוהות בך בתוך חשכת התודעה שלך. זו האמונה השלמה בכך שמה שמתרחש עכשיו, הוא שיהיה תמיד. בשבילי "להיות שחור" הינו היעדר תקווה.

קריקטורה, "קאמפ" ודמות השחקן

נויה איוה סלושני - מעצבת תלבושות

מיהו שחור? השחור הוא ה"קווירי", החריג, המודר מהחברה; קבוצת השחורים בתפיסה שלי הינה תרבות שוליים שקוראת תיגר על הסדר המקובל.

איך נגדיר חברה ומיהו ה"פראי" בה? איפה הג'ונגל בעולמנו?

הבגד הוא חלק מהאדם וממיקומו בחברה, כאשר לתפקידים שונים יש לבוש אופייני, ומי שאינו לבוש כלל- נתפש כ"פראי", כלא מתורבת, לא חלק מהחברה.

שתי הקבוצות במחזה, המאוד מנוגדות זו לזו במעמדן, מיוצגות בהתאם בעזרת הלבוש. הדבר הראשון המפריד בין הקבוצות, חוץ מהצבע, הינו כמות הבד והגוף החשוף. קבוצת הלבנים "המכובדת", גדושה בבד וגופם מכוסה בהקצנה. מאחר ומדובר בתחפושת, ולא ב"גנרל", "שופט" או "מלכה", אלא בשחקן

המחופש לשופט או למלכה- רובד חשוב בתלבושת היה "איך הדמות רואה את המעמד שמעליה ואיך היא הייתה מתלבשת ומתחפשת אליו?". לכן לכל הקבוצה תלבושות "קאמפיות", גרסה מוקצנת של התפקיד אותו משחקים, אותן תפרנו מבד לא קונבנציונלי, בד ניילון מעט שקוף, כדי לחשוף את המנגנון את גוף השחקן מתחת לתחפושת.

לעומת עומס הבד אצל הלבנים, בקבוצת השחורים רואים גוף, והרבה ממנו. התלבושות מודרניות ולוקחות השראה מתרבות המועדונים של שנות התשעים. הדמויות נכנסות לבמה לבושות במיוחד ל"מופע", כאשר התלבושות של שתי הקבוצות מדגישות את השוני ביניהן, כשבו-בזמן קיים ביניהן גם דמיון. בכל התלבושות נוכח העיסוק בגוף- בחשיפה ובהסתרה

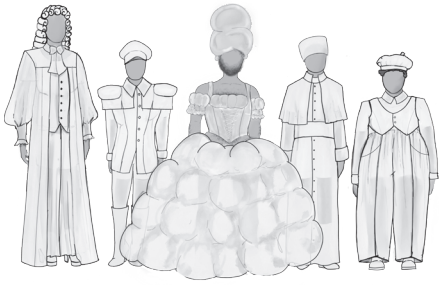

פוטותרפיה

מאיה לוין - מעצבת התאורה

בעבודת התאורה על "השחורים" עיקר החשיבה העיצובית הייתה סביב יצירת דיכוטומיה בין במת הלבנים לבמת השחורים. השאיפה הייתה לייצר את ההפרדה הזו דרך מניפולציה של איכויות אור וטמפרטורות שונות. הבמה מחולקת לפי ספקטרום של קור- אור הפנים הוא החם ביותר, כאשר האור האחורי הינו הקר ביותר. מנגד, במת הלבנים מופרדת מזו של השחורים בסוג האור, על ידי שימוש בפנסי תאורת לד, להם יש איכות שונה בהחלט מפנסי הנורה של במת השחורים. הבחירה בתאורה קרה נבעה מהרצון למקם את החלל תחת שטיפה דמוית פלורסנט.

אני, כמעצבת התאורה, נמצאת על הבמה בדמות אופני הפידול- כאשר הפידול נפסק, העומק התיאטרוני חדל מלהתקיים ואנו נותרים במעין תאורת חירום "שטוחה". הפידול מאפשר את הנפח התיאטרוני, הוא מאפשר את האירוע התיאטרוני.

כתאורנית, השחור בעיניי הוא ההפך מאור, היעדר האור. הרי לא קיימת תאורה שחורה ועל כן, לתחושתי, הגדרת השחור היא על דרך השלילה, כלומר, לא לבן. זה עורר בי את השאלה, איזה מקום יש לגוף כאשר הוא מוגדר רק על דרך השלילה? האם יש לו זכויות? האם יש לו חובות? האם חוסר יכול להתחולל כגוף עצמאי?

הנידון למוות/ז'אן ז'נה

מצרפתית: דורי מנור

הַלֵּב הַמִּטַּלְטֵל עַל פְּנֵי הַמַּרְצָפוֹת,
מַלְאָךְ לָכוּד בְּעֵץ שֶׁחֵרֵשׁ מְיַלֵּל,
עַמּוּד הַתְּכֵלֶת שֶׁהַשַּׁיִשׁ מְפַתֵּל,
פּוֹתְחִים בְּלֵילוֹתַי דְּלָתוֹת לֹא־מוּגָפוֹת.

גּוֹזֵל עָלוּב שֶׁמֵּת, כַּף־יָד אֲשֶׁר הוּטְחָה
שָׁמַיְמָה בְּחֵמָה, זִכְרָהּ הַמַּר שֶׁל עַיִן
שֶׁנִּרְדְּמָה עַל קִיר, וְאֵפֶר בַּשְּׂפָתַיִם –
בְּשֶׁקַע כַּף־יָדִי יוֹלִידוּ אֶת דְּמוּתְךָ.

נֶקְשִׁים מִמַּסֵּכָה, אֲבָל קַלִּים כָּמוֹהָ,
בְּכַף־יָדִי כְּבֵדִים פָּנֶיךָ אַף יוֹתֵר
מִשֶּׁיִּכְבַּד תַּכְשִׁיט בְּיַד גָּנֵב; קְלַסְתֵּר
פְּרָאִי, עָטוּר יָרֹק וּמַהְבִּיל מִדְּמֹעַ.

כִּפְנֵי רוֹעֵי־הַצֹּאן פָּנֶיךָ חֲמוּרִים,
הֵם רוֹעֲדִים בְּכַף־יָדִי הַחֲשׂוּפָה.
עֵינֶיךָ הֵן וְרָדִים, וּפִיךָ – פִּי גּוּפָה,
אַפְּךָ הַמַּלְאָכִי – מַקּוֹר שֶׁל צִפּוֹרִים.

כְּפוֹרוֹ הַמְּנַצְנֵץ שֶׁל רֹעַ מְרֻכָּךְ
בָּזַק עַל שְׂעָרְךָ כּוֹכְבֵי פְּלָדָה רוֹמְצִים
וּמִצְחֲךָ הֻכְתַּר בְּנֵזֶר שֶׁל קוֹצִים –
אֵיזוֹ זְוָעָה הִתִּיכָה אֶת פָּנֶיךָ כָּךְ?

אֵיזוֹ צָרָה פְּרוּעָה גָּרְמָה לְךָ לִפְעֹר
עֵינַיִם בְּיֵאוּשׁ כֹּה נַעֲלֶה, שֶׁגְּדוֹל
הַיִּסּוּרִים עִוָּה אֶת פִּיךָ הֶעָגֹל
לִכְלַל חִיּוּךְ אָבֵל, עַל אַף דִּמְעוֹת הַכְּפוֹר?

הָעֶרֶב אַל תָּשִׁיר עַל בִּרְיוֹנֵי הַסַּהַר.
יַלְדּוֹן זָהֹב, הֱיֵה לִי נְסִיכַת מִגְדָּל,
חֲלֹם עַל אַהֲבַת לִבֵּנוּ הָאֻמְלָל,
הֱיֵה שׁוּלְיַת־חוֹבְלִים לַתֹּרֶן בְּלֵיל סַעַר.

– בַּלַּיְלָה הוּא יֵצֵא אֶל הַסִּפּוּן וּבְרִית
שֶׁל מַלָּחִים כּוֹרְעִים תִּשָּׂא אִתּוֹ בְּקוֹל
תְּפִלָּה לַכּוֹכָבִים. עִם שַׁחַר הוּא יִשְׁקֹל
אֶת זִקְפָּתוֹ בְּכַף־יָדוֹ הַנַּעֲרִית.

בְּשֵׁם חֹרְךָ הָרַךְ, הוֹ נַעַר סַפָּנִים,
פּוֹקֵעַ רוֹכְסָנוֹ שֶׁל כָּל מַלָּח נוֹעָז.
הוֹ אֲהוּבִי, הַאִם גָּנַבְתָּ וְתֹאחַז
אֶת מַפְתְּחוֹת הַשַּׁחַק הַמַּרְטִיט תְּרָנִים?

כָּלוּם לֹא תִּזְרַע קְסָמִים שֶׁל לֹבֶן וּמַלְכוּת
עַל מְשָׁרְתִי־דַּפִּי בְּתָא כִּלְאִי הַקַּר?
אֵימַת מֵתִים בְּזֵר סִגָּלִיּוֹת מֻכָּר,
תַּרְנְגוֹלִים שֶׁל מָוֶת, אֲהוּבֵי בָּכוּת.

מוֹשֶׁבֶת הָעֲנָשִׁין, כַּמָּה אַתְּ רְחוֹקָה!
שָׁמַיִךְ וּדְקָלַיִךְ וְחוֹפֵךְ הַחַם,
בְּקָרִים שְׁקוּפִים, לֵילוֹת שֶׁל שֶׁקֶט מְיֻחָם!
תִּגְלַחַת רֹאשׁ, רַכּוּת הָעוֹר וְהַתְּשׁוּקָה!

הַזֵּה אִתִּי, אָהוּב, עַל מְאַהֵב אַכְזָר,
גָּדוֹל כְּמוֹ הַיָּקוּם, גּוּפוֹ עָטוּר כְּתָמִים,
וְהוּא יִכְלָא אֶת שְׁנֵינוּ יַחַד, עֵירֻמִּים,
בֵּין יְרֵכָיו הַמֻּזְהָבוֹת בַּתָּא הַזָּר.

סַרְסוּר מַרְהִיב בְּגוּף כְּשֶׁל מַלְאָךְ חוֹשֵׁק,
וְזִקְפָּתוֹ עַל זֵר הַיַּסְמִינִים אֲשֶׁר
יָדֶיךָ, בְּפִרְכּוּס, נוֹשְׂאוֹת עַכְשָׁו הַיְשֵׁר
אֶל חֵיק הָעֲנָקִים שֶׁחֵרֵשׁ תְּנַשֵּׁק.

עַצְבוּת שׁוֹרָה בְּפִי וּמֵרַרְתִּי תְּפוּחָה!
שָׁלוֹם, תְּשׁוּקוֹת עַזּוֹת־נִיחוֹחַ! וְאַתֶּן,
בֵּיצִים נַעֲרָצוֹת – הַקֵּץ לְשִׂמְחַתְכֶן!
הֱיֵה שָׁלוֹם, אֵיבָר חָצוּף, חוֹנֵק־גְּנִיחָה!

לֹא, אַל תָּשִׁיר, יַלְדּוֹן. עֲטֵה אֲרֶשֶׁת שֶׁל
פּוֹשֵׁעַ, אוֹ הֱיֵה יַלְדָּה צַחַת־צַוָּאר
אוֹ יֶלֶד מִתְנַגֵּן שֶׁמֵּת בִּי וְנִקְבַּר
שָׁנִים לִפְנֵי שֶׁבָּא בִּי לַהַב הַבַּרְזֶל.

הוֹ, נַעַר רַךְ עָטוּר פִּרְחֵי לִילָךְ, רְכֹן
עַל מִטָּתִי, הָנַח לְזַיִן מִשְׁתַּלְהֵב
לִצְלֹף בְּלֶחְיֶךָ. רוֹצֵחַ וּמְאַהֵב,
הוּא שָׁר אֶת גְּבוּרָתוֹ בְּפִרְכּוּסִים שֶׁל אוֹן.

גַּם לוֹ הָיוּ, הוּא שָׁר, פָּנֶיךָ וְגוּפְךָ,
לִבְּךָ, שֶׁדָּרְבָנוֹת שֶׁל שׁוּם רוֹכֵב חָזָק
לֹא יִפְתְּחוּ; הָיוּ לוֹ צַוָּארְךָ הַדַּק,
יָדְךָ הָעֲנֻגָּה, וְעַל הַכֹּל – גִּילְךָ!

– לִגְנֹב לִי אֶת שָׁמָיו הַמֻּכְתָּמִים בְּדָם!
עִם הַמֵּתִים לִיצֹר לִי יְצִירַת מוֹפֵת!
מֵתֵי כְּתָלִים, מֵתֵי שָׂדוֹת, נַפְשָׁם יוֹצֵאת
לִפְרֹשׂ לוֹ שְׁמֵי אַלְמָוֶת נַעֲרִי וְתָם.

בְּקָרִים חֲגִיגִיִּים, טַבָּק, וְרוּם נִפְלָא,
מוֹשֶׁבֶת הָעֲנָשִׁין, הַמַּלְחִים – כִּלְאִי
אָפוּף בָּהֶם! וְשָׁם שׁוֹגֵל אוֹתִי, פִּלְאִי,
צִלּוֹ שֶׁל הָרוֹצֵחַ כְּבַד הַחֲבִילָה.

***

מִשֶּׁתִּהְיֶה חָמוּשׁ לַפֶּשַׁע וְתִלְבַּשׁ
אַכְזָרִיּוּת, חָבוּשׁ שֵׂעָר זָהֹב וָרַךְ,
לְקֶצֶב שֶׁל כִּנּוֹר פָּרוּעַ צֵא וּרְצַח
יוֹרֶשֶׁת עֲשִׁירָה, שֶׁיָּפְיְךָ כָּבַשׁ.

פִּתְאוֹם יָצוּץ אַבִּיר עָטוּי שִׁרְיוֹן בַּרְזֶל,
קָשׁוּחַ וְאָדִישׁ, וְיִתְגַּלֶּה עַכְשָׁו
בְּמֶחֱווֹתֶיהָ שֶׁל קְשִׁישָׁה בּוֹכָה־לַשָּׁוְא.
לְנֹכַח מַבָּטָהּ הַזַּךְ אַל תִּבָּהֵל.

הַהִתְגַּלּוּת הַזֹּאת יָרְדָה הַיְשֵׁר מֵרְקִיעַ
פִּשְׁעֵי הָאַהֲבָה. יְלִיד מַעֲמַקִּים,
מִתּוֹךְ גּוּפוֹ יַבְלִיחוּ אוֹצָרוֹת זַכִּים,
וְזֶרַע מְבֻשָּׂם מֵאֵיבָרוֹ יַבְקִיעַ.

גְּרָנִיט שָׁחֹר עַל שְׁטִיחַ צֶמֶר: עַל מָתְנוֹ
מֻנַּחַת כַּף יָדְךָ. הַקְשֵׁב לִפְסִיעוֹתָיו,
לַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל גּוּפוֹ הַחַף־מִפֶּשַׁע קְרַב,
וְהִשְׂתָּרַע, שָׁלֵו, עַל גְּדַת מַעְיָנוֹ.

כְּדֵי לִתְמֹךְ בַּיֶּלֶד בְּעִנּוּג רֹאשׁוֹן
שׁוֹלְחִים נִשְׁפֵּי דָּמָיו נָצִיג בִּדְמוּת שֶׁל
עֶלֶם.
הַשְׁקֵט אֶת חֶרְדָּתְךָ. אֵין כָּל סִבָּה לְהֶלֶם!
מְצֹץ אֶת זִקְפָּתִי כְּמוֹ קֶרַח עַל לָשׁוֹן.

נְגֹס בַּעֲדִינוּת בַּזַּיִן הַהוֹלֵם
בְּלֶחְיְךָ, נַשֵּׁק וּשְׁאַב אֶת הַתְּפִיחָה,
וּבְלַע אוֹתוֹ בְּבַת אַחַת. בִּתְשׁוּקָתְךָ
אַתָּה נֶחְנָק, וְאָז פּוֹלֵט אוֹתוֹ שָׁלֵם.

עַל שְׁתֵּי בִּרְכֶּיךָ סְגֹד – עַד בֶּכִי! – לְחָזֶה
מְקֻעְקָע כְּטוֹטֶם, סְגֹד לְאֵיבָרִי,
הַכְּלִי שֶׁעוֹד מְעַט יִבְצַע אוֹתְךָ כִּפְרִי
בָּשֵׁל, כִּי אֵין כְּלִי נֶשֶׁק נַעֲלֶה מִזֶּה.

הוּא מְנַתֵּר אֶל מוּל עֵינֶיךָ, הוּא חוֹדֵר אֶת
הַנֶּפֶשׁ. גְּחַן וּצְפֵה בּוֹ מִזְדַּקֵּר לְאַט.
כֹּה אֲצִילִי הוּא, כֹּה כָּמֵהַּ כְּבָר לִקְרַאת
הַחֲדִירָה! רְכֹן אֵלָיו וּקְרָא לוֹ: "גְּבֶרֶת".

שִׁמְעִי תְּחִנָּה, גְּבִרְתִּי! מֵתִים פֹּה, בַּתָּאִים.
הַבַּיִת מְכֻשָּׁף! הַכֶּלֶא טָס בְּרַעַד!
גְּבִירַת הָרַחֲמִים, הוֹשִׁיעִי נָא! מִבַּעַד
לָעֲנָנָה נַבְקִיעַ יַחַד לָרְקִיעִים!

אִמְרִי לַשֶּׁמֶשׁ הַמְּנַחֶמֶת שֶׁתָּהֵל!
חִנְקִי אֶת הַגְּבָרִים! אֶת הַתַּלְיָן יַשְׁנִי!
הַיּוֹם עוֹלֶה בַּצֹּהַר: רֹעַ חַיְכָנִי.
לִקְרַאת הַמָּוֶת, כֶּלֶא הוּא אִמּוּן טָפֵל.

***

רוֹצְחֵי הַקִּיר עוֹטִים אֶת נֹגַהּ הַזְּרִיחָה
אֶל מוּל תָּאֵי הַמִּתְעַרְסֵל לִצְלִילֵיהֶם
שֶׁל הַתְּרָנִים שֶׁנִּכְבְּלוּ לְחַבְלֵיהֶם,
וּמַלָּחִים שְׁזוּפִים קְשָׁרוּם בְּיָד קְשׁוּחָה.

מִי זֶה חָרַט בַּגֶּבֶס שׁוֹשַׁנַּת רוּחוֹת?
וּמִי הָזָה עַל בַּיִת בַּקִּיטוֹן שֶׁלִּי?
וְאֵיזֶה יֶלֶד, עַל מִזְרוֹן שֶׁל קַשׁ מַחְלִיא,
הֵקִיץ פֹּה וְנִזְכַּר בַּאֲהָבוֹת שְׁכוּחוֹת?

רַחֵף, דִּמְיוֹן שֶׁלִּי, הֲרֵה לִי שְׁאוֹל צוֹהֶלֶת,
רוֹחֶשֶׁת חַיָּלִים חֲצִי־מְעֻרְטָלִים
שֶׁמִּתַּחְתּוֹנֵיהֶם רֵיחוֹת רִכְפָּה עוֹלִים,
וּמְשֹׁךְ אֶל נְחִירַי אֶת הַפְּרִיחוֹת הָאֵלֶּה!

סַגֵּל לְךָ מֶחֱווֹת פְּרוּעוֹת שֶׁלֹּא תּוּבַנָּה,
חֲטֹף זַאֲטוּטִים, עַנֵּה, הָטֵל מוּמִים,
כַּעַר יְפֵהפִיּוֹת, צַלֵּק פְּנֵי עֲלָמִים –
וּקְבַע עִם הַגְּבָרִים פְּגִישָׁה בְּחוֹף גּוּיאָנָה.

קָיֵן הַחֲמִימָה! מָרוֹנִי הָעַתִּיק!
אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ גּוּף שֶׁל כְּעֶשְׂרִים מֻגְלִים
גּוֹהֵר עַל נַעַר בְּלוֹנְדִי מְעַשֵּׁן בְּדָלִים
שֶׁהַשּׁוֹמְרִים יָרְקוּ בַּטַּחַב הַמּוֹרִיק.

אִם בְּדָל נִרְטָב, נֶחְמָץ לִבֵּנוּ וְנִרְעָשׁ.
דָּרוּךְ בֵּין הַשְּׁרָכִים, כּוֹרֵעַ לְבַדּוֹ,
צַר הַמָּתְנַיִם, צְעִיר הַנִּדּוֹנִים, עוֹדוֹ
מַמְתִּין לִהְיוֹת מֻקְרָב כְּבַעַל מְקֻדָּשׁ.

וְהָרוֹצְחִים כֻּלָּם אָצִים אֶל הַפֻּלְחָן,
יוֹרִים קְצָת אֵשׁ בִּכְסוּת הָעֶרֶב מִמַּקֵּל
שֶׁהַיַּלְדּוֹן הַדַּק, פָּסִיבִי, מְקַבֵּל,
וְהִיא טוֹבָה יוֹתֵר מִזַּיִן פְּעַלְתָּן.

אַף הַשְּׁרִירִי וְהַקָּשׁוּחַ מִכֻּלָּם
נִמְלָא כָּבוֹד בִּפְנֵי הַנַּעַר הָרוֹפֵף.
זוֹרַחַת הַלְּבָנָה. בָּרוּחַ מִתְנוֹפֵף
הַדֶּגֶל הַשָּׁחֹר, וְרִיב אַלִּים נִבְלָם.

הוֹלְמוֹת אוֹתְךָ מְאֹד מֶחֱווֹת הַתַּחֲרָה:
כְּתֵפְךָ נִשְׁעֶנֶת אֶל הַדֶּקֶל, נִנּוֹחָה,
בְּעוֹד עָשָׁן סִיגָרִיּוֹת צָף מִתּוֹךְ גְּרוֹנְךָ,
וְהַפּוֹשְׁעִים רוֹקְדִים, בְּשֶׁקֶט וְחֻמְרָה,

רִקּוּד טִקְסִי שֶׁבּוֹ הֵם מְלַקְּטִים, יַלְדּוֹן,
טִפָּה מֵהַנִּיחוֹחַ שֶׁגְּרוֹנְךָ מַזֶּה,
טִפָּה אַחַת בִּלְבַד מִן הֶעָשָׁן הַזֶּה –
הַיְשֵׁר מִלְּשׁוֹנְךָ. יְדוּעַ נִצָּחוֹן,

בִּלְתִּי נִרְאֶה, אֱלֹהַּ אַכְזָרִי וָמַר,
אַתָּה אָדִישׁ וְחַד, מַתֶּכֶת זְהֻבָּה,
קַשּׁוּב לְעַצְמְךָ בִּלְבַד, חַלְקָן מֻשְׁבָּע,
חָטוּף הַיְשֵׁר מֵאֶמְצַע עַרְסָלְךָ הַשָּׁר.

אַךְ נַפְשְׁךָ, בֵּין הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת,
עוֹד מְלַוָּה בְּרֶטֶט אֶת מְנוּסָתוֹ
הַמְּכֻשָּׁפָה שֶׁל הַנִּמְלָט שֶׁבְּמוֹתוֹ
עָלֶיךָ לֹא חָשַׁב. יָרוּ בּוֹ בָּרֵאוֹת.

הַרְקַע אֶל שְׁמֵי הַסַּהַר, אֲהוּבִי! מַהֵר,
הָצֵף אֶת פִּי הֵיטֵב בַּזֶּרַע הַנִּתָּךְ
מִתּוֹךְ גְּרוֹנְךָ אֶל בֵּין שִׁנַּי, הוֹ יֶלֶד! כָּךְ
אוּלַי סוֹף סוֹף אֶת כְּלוּלוֹתֵינוּ נְעַבֵּר.

הַצְמֵד גּוּפְךָ אֶל קְצֵה גּוּפִי אֲשֶׁר נִשְׁבָּע
לִבְעֹל עַכְשָׁו אֶת הַמָּתוֹק שֶׁבַּנּוֹכְלִים:
בֵּיצֶיךָ הַזְּהֻבּוֹת מְפַזְּזוֹת, וּכְלִי
שָׁחֹר, קָשֶׁה כְּשִׁישׁ, בִּקְרָבֶיךָ בָּא.

רַתֵּק אוֹתוֹ אֶל אַגָּנְךָ הַמִּתְלַקֵּחַ!
חֲרֹךְ אוֹתִי, אֲנִי קָרוֹב לִקְצֵה כֹּחִי!
הָעֵז וְהַחֵלֵץ מֵאֲנַמֵּי הַסָּחִי,
צֵא מִבֻּצְךָ שֶׁבּוֹ בּוּעוֹת אַתָּה רוֹקֵחַ!

נִשְׁמוֹת כָּל רְצוּחַי, רִצְחוּ אוֹתִי, כִּתְשׁוּ!
כְּמוֹ מִיכֶּלְאַנְגֵּלוֹ מֻתָּשׁ, אֲנִי סִתַּתִּי
אֶת הַחַיִּים. לַיֹּפִי אֶת כֻּלִּי נָתַתִּי.
בִּטְנִי, בִּרְכַּי, יָדַי וְרֻדִּים מֵהִתְרַגְּשׁוּת.

תַּרְנְגוֹלֵי הַלּוּל, צִיּוּץ הָעֶפְרוֹנִי,
דִּנְדּוּן הַפַּעֲמוֹן, צִנְצֶנֶת הַחַלְבָּן,
פְּסִיעָה עַל הֶחָצָץ, תְּרִיסִים כָּחֹל־לָבָן –
צִפּוּי בּוֹהֵק עַל בְּדִיל שֶׁל כֶּלֶא חַדְגּוֹנִי.

לֹא, רַבּוֹתַי! בִּי אֵין עוֹד פַּחַד. אִם רָאשִׁי
לִצְלִיל הַגִּילְיוֹטִינָה יִתְגַּלְגֵּל לְצַד
רֹאשְׁךָ, לוּ לְפָחוֹת עַל מָתְנְךָ יִרְעַד,
וְשֶׁמָּא יַעֲצֹר עַל צַוָּארְךָ, קְשִׁישִׁי...

אַךְ זְהִירוּת! כְּמֶלֶךְ טְרָגִי שֶׁשְּׂפָתָיו
פְּשׂוּקוֹת, אֲנִי מַבְקִיעַ אֶל גַּנֵּי הַחוֹל
שֶׁלְּךָ. רֹאשְׁךָ עָטוּף בְּבַד פִּשְׁתָּן כָּחֹל,
אַתָּה זָקוּר, קָפוּא, וְכֹה בּוֹדֵד עַכְשָׁו,

וּכְמוֹ בַּהֲזָיָה נִגְלֶה כְּפִילְךָ הַזַּךְ.
אָהוּב! מַלְכָּה! פִּזְמוֹן! הֵאִם צַלּוֹ שֶׁל גֶּבֶר
שֶׁאִישׁוֹנְךָ שִׁקֵּף לִי בַּמִּשְׂחָק, מֵעֵבֶר
לְקִיר הַגֶּבֶס, הוּא שֶׁיִּתְבּוֹנֵן בִּי כָּךְ?

אַל תִּתְעַקֵּשׁ, הָנַח לוֹ, לְלִבְּךָ אוֹהֵב
הַשּׁוֹטְטוּת לָשִׁיר: רַק נְשִׁיקָה וְדַי...
שֶׁלֹּא אָמוּת, אֵלִי, לִפְנֵי שֶׁשְּׁתֵּי יָדַי
יַשְׁכִּינוּ אֶת דְּמוּתְךָ בַּזַּיִן וּבַלֵּב!

***

חָטָאתִי, אֱלֹהַי. רַחֵם עָלַי וּמְחַל!
כָּל יִסּוּרַי, דִּמְעוֹת הַצַּעַר, הַצְּרִיבָה
שֶׁבַּגָּלוּת הַרְחֵק מֵאֶרֶץ אֲהוּבָה –
כְּלוּם לֹא כִּפַּרְתִּי דַּי? לְמִשְׁכָּבִי אֶזְחַל

רוֹעֵד מֵרֹב תִּקְוָה
לִשְׁכֹּן בְּמוֹ חֵיקְךָ, בִּכְפוֹר אַרְמוֹנוֹתֶיךָ.
רִבּוֹן הָאַפְלוּלִית, לְהִתְפַּלֵּל אֲנִי
יוֹדֵעַ! הֵן לְךָ זָעַקְתִּי מְלוֹא גְּרוֹנִי:

הַשֶּׁבַח לַנּוֹצֵר אוֹתִי מִמְּרוֹם קָדְשְׁךָ,
הוֹ, הֶרְמֵס יַחְפָנִי!
בַּמָּוֶת אֲפַלֵּל לְנֶחָמַת שֵׁנָה,
שִׁירַת שְׂרָפִים זַכָּה, פּוֹרַחַת וּמְבֻשֶּׂמֶת,

כְּרוּבִים קְטַנִּים מִצֶּמֶר בִּגְלִימָה הוֹלֶמֶת,
וּשְׁלַל לֵילוֹת שְׁלֵוִים, בְּלִי שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה,
עַל אֲדָמָה דּוֹמֶמֶת.
אֲנִי יָכוֹל לִישֹׁן בְּשֶׁקֶט. לֹא מָחָר

יֻתַּז רָאשִׁי. בַּתָּא שֶׁמֵּעָלַי יַשְׁכִּים
סוֹף־סוֹף אֲהוּב לִבִּי, אַבִּיר הַחֲשָׁקִים
הַדַּק, וְהוּא יִדְפֹּק עַל קָדְקוֹדִי הַמַּר
בְּנַעַל עֲנָקִים.

כְּאִלּוּ אֶפִּילֶפְּטִי חַי כָּאן, כָּל עֲצֶרֶת
הַכֶּלֶא נִרְדְּמָה לְשִׁיר הַגַּרְדּוֹמִים.
וּכְמוֹ מַלָּח בֵּין חוֹף לְחוֹף, הֵם זוֹמְמִים
לִמְצֹא נָמֵל חָדָשׁ, אֶמְרִיקָה אַחֶרֶת.

המחזאי והסופר הצרפתי ז'אן ז'נה, שהיה פושע בנעוריו, כתב את הפואמה ***הנידון למוות*** ב-1942, בעת שריצה עונש מאסר בעוון גניבת ספרים ונעזר באסיר אחר, שהיה סדר דפוס במקצועו, כדי להדפיס אותה ולהפיצה מחוץ לכותלי הכלא בקרב חוג המעריצים שהחל להיוזכר סביבו.

החוג לאמנות התיאטרון

ראש החוג לאמנות התיאטרון: **ד"ר דרור הררי**
עוזרת מנהלית: **דנה אורן – בר חי**
מזכירת סטודנטים: **הילה פלק**

ראש מסלול מצטיינים במשחק: **יעל קרמסקי**
ראש התכנית למצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה: **במבי פרידמן**
ראש מסלול בימוי: **איגור ברזין**
ראש מסלול שחקן-יוצר-חוקר: **ד"ר דפנה בן שאול**
ראש מסלול קהילתי: **ד"ר חן אלון**
ראש המסלול העיוני: **ד"ר דרור הררי**

מזכירת התכנית למצטיינים בעיצוב: **אורית צילר**
ע. לראש מסלול מצטיינים במשחק: **עדן שטרית**

תיאטרון האוניברסיטה

מנהל תיאטרון האוניברסיטה: **אלון טיראן**
רכז הפקות: **גיא גודורוב**
מפיק ראשי ואחראי לימודי הפקה: **דני בילינסון**
מנהל טכני: **אלכס וולסקי**
ע. מפיק: **רומי גינזבורג**
מזכירת הפקות: **עינת צ'אקי גואטה**

נגר: **סרג'יו גריסק** | תופרת: **ולנטינה סטץ**
מנהלת מתפרה: **נגה אוקסמן**

חונכי ההפקה:

חונכת עריכת תוכנייה: **ד"ר שרון להבי-אהרונסון**
חונכת עיצוב תפאורה: **כינרת קיש**
חונכת עיצוב תלבושות: **ילנה קרליך**
חונכת עיצוב תאורה: **איריס מועלם**
חונך ניהול ייצור תפאורה: **דרור הרנזון**
חונך טכני תאורה: **דן גלזר**

להצטרפות לרשימת התפוצה של תיאטרון האוניברסיטה
הירשמו בקישור: www.bit.ly/theatremailtau

כרטיסים: www.bit.ly/tautkts

www.facebook.com/tautheatre